

va s neke rim. zgrade. Ranosrednjovj. kulturi pripada ulomak crkv. kamenoga namještaja ukrašen pletrom. Z. je 1298–1843. u posjedu šibenske biskupije. U XVI. st. naseljen izbjeglicama pred Turcima. — Baroknu župnu crkvu sagradio je 1735–40. na temeljima starije šibenski graditelj I. Skoko, zvonik su podignuli 1700. majstori Karlo Marini i Šimun Stipanović, dok je glavni oltar, po nacrtu D. Focazzija, iz 1805. Crkvu Sv. Roka na starome groblju gradili su 1650. domaći majstori Grgo i Antun Lipičin i Martin Mačukatov. U crkvi Gospe od Rašolja (prva pol. XV. st., obnovljena u baroknome slogu 1714) nalazi se oltar iz 1767, rad kipara braće Pija i Vicka Dall'Acque iz Chioggie. Crkva Sv. Šimuna je iz druge pol. XVII. st. Kapela Porodenja Isusova, u sklopu palače Zuliani, podignuta je u prvoj pol. XVII. st. U naselju se nalazi nekoliko ladanjskih kuća iz doba baroka (XVII–XVIII. st.).

LIT.: K. Stosić, Sela šibenskog kotara, Šibenik 1941. — K. Prijatelj, Arhitekt Ivan Skoko i domaći majstori šibenskog baroka, Zbornik zaštite spomenika kulture (Beograd), 1953, 3. — Isti, L'altare di Zlarin, Notizie di Palazzo Albani (Urbino), 1976, 5. — Z. Gunjača, Prošlost Zlarina u svjetlu arheoloških nalaza, Pisma s otoka — povremeno glasilo Društva za unapređivanje Zlarina, 1977, 6. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. Z. Gu.

ZLAT → PETROVA GORA

ZLATAR, naselje u Hrvatskome zagorju. U okolici nađeni tragovi neolitika. — Župna crkva *Uzašašća Marijina* barokna je građevina (1758–68) s križnom osnovom (uz svetište sa zaobljenom apsidom nalazi se sakristija, uz brod duboke bočne kapele s apsidom, a uz glavno pročelje zvonik). Bogato opremljen gl. oltar Uznesenja Marijina (1758) pripisuje se J. Holzingeru. U crkvi su kaleži iz 1761. i 1762. i pokaznica iz 1796. Kasnobaroknu jednokatnu župnu kuriju dao je podići 1698. N. Šišinački; uz nju se nalaze njegovani vrt i gospodarske zgrade. Skladna jednokatna kurija Keglevića sagrađena je krajem XVIII. st. U Zlataru djeluje Galerija izvorne umjetnosti, a svake druge godine održava se Sabor hrvatskih izvornih likovnih umjetnika, likovna smotra stvaralaštva naivnih slikara i kipara.

LIT.: G. Szabo, Spomenici kotara Krapina i Zlatar, VjHAD, 1914, 13, str. 197–200. — D. Baričević, Pregled spomenika skulpture i drvorezbarstva 17. i 18. st. u istočnom dijelu Hrvatskog zagorja, Ljetopis JAZU, 1972, 76, str. 308–312. — V. Marković, Barokni dvorci Hrvatskog zagorja, Zagreb 1975. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. A. Ht.

ZLATARSTVO, obradba predmeta od zlata, srebra, platine i nekih drugih kovina, kadšto u kombinaciji s dragim ili poludragim kamenjem, biserima, emajlom i dr. materijalima u ukrasne, kultne i upotrebne svrhe. Stariji su, uglavnom, ručni postupci obradbe: kovanje, lijevanje, iskucavanje, cizeliranje, filigran, ažuriranje, tauširanje, niello i dr.; noviji su tehnički postupci mehanizirani: valjanje, tiskanje, giloširanje, galvanosteziranje i dr.

Najstariji zlatni kovani nakit nađen je u neolitičkim grobovima (← sred. III. tisućljeća). U brončano se doba lijeva, a oko ← 1000. u Mezopotamiji je već poznata tehnika granulacije. Z. je veoma razvijeno u sredozemnom području odakle će, posebice preko Bizanta i merovinske umjetnosti, utjecati na naše krajeve. Imena domaćih zlatara javljaju se već u XI. st. a domaće zlatarstvo slijedit će tijekom eur. umjetnosti zapadnoga, a na Jadranu i biz. umj. izraza. Z. XIX. st. gubi se u eklekticizmu, a u moderno doba vraća se na jednostavne oblike, obnavljajući vrlo često stare tehnike. Najnoviji umj. smjerovi u zlatarstvu pružaju najširu slobodu za osobne kreacije, dok se u tvorničkoj proizvodnji njeguju suvremeni zlatarski oblici robe šire potrošnje.

Počeci zlatarstva u današnjim hrv. krajevima sežu u ← II. tisućljeće, a vežu se uz razvitak obradbe bakra i bronce (bakreni dijamem i bakrene spirale iz grobova u Vukovaru iz kasnoga neolitika). U tijeku I. tisućljeća javljaju se u kulturi Liburna karakteristični oblici nakita — pectorali, urešeni geometrijskim motivima pod utjecajem grč. geometrijskog stila, lučne (često vrlo velike) fibule, naočalaste fibule, brončane pojasne pločice s koncentričnim krugovima, brončani privjesci u obliku plošno stiliziranih ljudskih i životinjskih likova i plastične ptice na luku fibula. Broševi posebnoga tipa iz Nina i Baške na Krku s portretima u medaljonima pokazuju latenske utjecaje na brončanim i srebrenim aplikama. Na ilir. Japode utjecale su u tijeku ← I. tisućljeća grč. arhajska kultura i italska kultura željeznoga doba, a poslije keltska i rimska, no oni su asimilirali te različite elemente i dali posebne značajke kulturi svojega područja. U sklopu te kulture javljaju se japodske »kape«, dijamem, torkvesi, ogrice, naušnice, narukvice, fibule, ukrasne igle, okovi i privjesci u obliku shematiziranih ljudskih i životinjskih likova te minijature posuda, staklena zrna s ljudskim maskama i mnoštvo nakita od jantara. Kelti su u ← IV. st.

MOČNIK IZ NOVALJE, rimsko-helenistički rad iz IV. st. Zadar, Arheološki muzej
OKOVI KORICA ZA MAČ IZ ZMAJEVCA, prva pol. V. st. Zagreb, Arheološki muzej

